

#1 2016

ETT NYHETSBRIV FÖR
DIG SOM BOR I HALMSTAD
FRÅN HÖGANÄS AB

KRÖNIKA

Välkommen till Insikt och Höganäs!

I DIN HAND håller du det första numret av Höganäs AB:s nyhetsbrev Insikt, som ska komma ut tre gånger per år. Här kommer vi att berätta för dig som bor i Halmstad om vad som händer lokalt på atomiseringsverket, och i företaget Höganäs som helhet.

Många tror att Höganäs AB sysslar med keramik. Det är inte så konstigt; de saltglaserade bruna kärlen var länge typiska för oss. Men sedan 1990-talet tillverkar vi endast metallpulver.

Vårt atomiseringsverk här i Halmstad är det första viktiga steget i en komplex produktionskedja. Här tillverkar vi högkvalitativt råpulver, som vidareförädlas i vår anläggning i Höganäs och sedan skeppas till bilindustrin. Sannolikheten är stor att din bil innehåller uppåt tio kilo metallpulver, varav ungefär hälften "föddes" här i Halmstad.

I Insikt kommer du att få veta mer om vår verksamhet och vårt hållbarhetsarbete.

Du kan också följa vår rapportering på www.hoganas.com/insikt. Hör gärna av dig med frågor och synpunkter. Trevlig läsning!

Melker Jernberg
Vd, Höganäs-koncernen

Pånyttfödelse

Höganäs AB återvinner tusentals ton metallskrot varje år i form av kylskåp, bilar och mobiltelefoner. På atomiseringsverket i Halmstad får de nytt liv som metallpulver. **SIDORNA 4-5**

Anna är verkets första kvinnliga fackordförande

SIDORNA 6-7

Metallpulver värmer Halmstad i vinter

SIDAN 5

HÖGANÄS HISTORIA

Höganäs AB är ett företag med gamla anor. Verksamheten har genom århundradena genomgått förändringar och anpassningar, men det historiska arvet har hela tiden varit en viktig del av företagets identitet.

1797

Greven, politikern och affärsmannen Eric Ruuth grundar Höganäs Stenkolsverk.

1825

Efter att lönsamheten i stenkolsbrytningen avtagit och man upptäckt att gruvan i Höganäs innehåller lera som är utmärkt för tillverkning av stenkärl och annat gods, ändrar företaget inriktning och börjar fokusera på keramisk produktion.

1887

August Strindberg skriver in Höganäs i den litterära historien med den berömda öppningsmeningen i boken *Hemsöborna*: "Han kom som ett yrväder en aprilafton och hade ett Höganäskrus i en svångrem om halsen."

1910

Ingenjör Emil Sieurin upptäcker den så kallade järnsvampmetoden och ett järnsvampverk uppförs i Höganäs. Den färdiga produkten är ett alternativ till traditionellt tackjärn och tillverkningsmetoden blir känd som Höganäsmetoden.

1946

Höganäs öppnar sin första anläggning för järnpulvertillverkning i Höganäs.

1950

Som ett resultat av stora internationella framgångar med sina produkter öppnar Höganäs verksamhet i USA. Under de kommande decennierna fortsätter expansionen med en rad nya dotterbolag runtom i världen. I dag har Höganäs AB totalt 1 700 medarbetare.

1963

Höganäs internationella renommé understryks än en gång när den danske arkitekten Jørn Utzon väljer kakelplattor från Höganäs för att täcka fasaden på Sydneys berömda operahus.

1987

Höganäs avnoteras från börsen och blir privatägt, men efter finanskrisen i början av 1990-talet tvingas ägarna sälja bolaget och 1994 är det tillbaka på börsen.

2013

Höganäs köps återigen loss från börsen och blir privatägt. Lindéngruppen understryker att man vill utveckla företaget på ett långsiktigt och hållbart sätt, tillsammans med ledningen och bolagets anställda. Höganäs är i dag världsledande på marknaden för metallpulver.

Atomiseringsverket i Halmstad

Höganäs AB är världsledande inom metallpulverindustrin. Metallpulver används bland annat till vattenrening, bilindustrin och för ytbehandling av verktyg. På atomiseringsverket förvandlar man skrot till järnpulver, som sedan förädlas vid företagets anläggning i Höganäs.

Akkumulatortank för fjärrvärmeleverans: den senaste byggnaden på Halmstadverken. Den invigdes i augusti 2016. Syftet är att kunna leverera en jämn ström av värme till fjärrvärmenätet. Eftersom Halmstadverken har en ojämn produktion av spillvärme ska ackumulatortanken hjälpa till att jämna ut leveransen till det kommunala bolaget HEM (Halmstad Energi & Miljö). Tanken rymmer 200 kubikmeter.

Skrotintag till ljusbågsugn: här tas skrotträvaran in i ugnshallen. Två korgar som lastats med rätt vikt och med rätt material på skrotgården körs på räls fram till skrotintaget för ljusbågsugnen. Varje smälta i ljusbågsugnen är på 50 ton.

Ugnshallen: här inne står ljusbågsugnen där återvunnen metall smälts ner. Den färdiga smältan håller en temperatur på omkring 1600 grader. När metallen har smält töms den över till en skänku gn där man kan finjustera legeringarna. Skänkugnen står i en annan del av samma byggnad.

Rökgasfilter: den rökgas som bildas från ugnarna renas i ett särskilt rökgasfilter. Det zinkhaltiga stoffet fångas upp av filtren som sedan skickas för återvinning där man kan separera och utvinna zinken på nytt.

Så kom Höganäs till Halmstad

HÖGANÄS ATOMISERINGSVERK ligger där Halmstads Järnverks AB, sedermera Fundia, tidigare höll till. Fundia sålde 1991 anläggningen till Höganäs, som då var på jakt efter ett stålverk för att utöka sin verksamhet. I dag utgör atomiseringsverket en central del av Höganäskoncernen genom att omvandla skrot till hett efterfrågat järnpulver.

– På atomiseringsverket, med i dag omkring hundra anställda, producerar Höganäs det som kallas vattenatomiserat järnpulver, en produkt som sedan förädlas vid företagets anläggning i Höganäs, säger Charlie Wedell, platschef på Höganäs atomiseringsverk.

Råmaterialet i Halmstad är återvunnen metall, i första hand från bilindustrin, men man tar också hand om metall från bland annat stora mängder kylskåp som skrotas runt om i Norden.

Varje dag fraktas flera hundra ton järnpulver med lastbil de åtta milen mellan Halmstadverken och anläggningen i Höganäs. Efterfrågan på järnpulver har ökat kraftigt på senare år och prognoserna fortsätter att peka uppåt. Det har inneburit att atomiseringsverket gått från en teknisk överkapacitet till att nu köra för fullt, samtidigt som man planerar för en kontinuerlig utbyggnad av kapaciteten för att kunna möta efterfrågan framöver.

Charlie Wedell

Höganäs ägare

HÖGANÄS ÄGS SEDAN september 2013 av H Intressenter AB som i sin tur ägs till hälften vardera av Lindéngruppen och FAM (Foundation Asset Management Sweden AB). Lindéngruppen, som har sitt säte i Höganäs, grundades av finansmannen Ulf G Lindén och företaget har länge varit majoritetsägare i Höganäs. Lindéngruppen ägde Höganäs 1987–1994, mellan dess båda perioder på börsen. FAM är ett av Wallenbergfamiljens förvaltningsbolag som förvaltar några av de största Wallenbergsstiftelsernas innehav i olika företag, bland annat Investor, Stora Enso, SEB och SKF.

I väntan på nästa

De flesta av Sveriges uttjänta kylskåp återuppstår varje år i form av smältråvara på atomiseringsverket i Halmstad. Slutresultatet blir högkvalitativt metallpulver, som förvandlas till nya produkter.

TEXT JOSEFINE JACOBSSON FOTO STENA METALL, ANDERS ANDERSSON

Isamarbete med Stena Technoworld återvinner Höganäs AB varje år tusentals ton metallskrot. Metallskroten samlas in från återvinningscentraler runtom i Sverige för att sedan malas ner och vidareförädlas till separata metallfraktioner som koppar, aluminium, järn och ädelmetaller. Ursprungligen handlade det enbart om bilar som skickades till fragmentering, men sedan 1990-talet utgör kylskåp en stor del av metallråvaran. Numera återvinns även hushållsapparater, gräsklippare och

gamla maskiner. Den snabbast ökande delen av uttjänta apparater består av alla gamla mobiltelefoner, datorplattor och datorer som vi förbrukar i en allt snabbare takt.

STENA TECHNOWORLD är mycket noga med att plocka bort delar som kan återanvändas eller som är skadliga, som blybatterier och miljöfarliga freoner, innan metallen mals ner i en stor kvarn och vidareförädlas till ny smältråvara.

– Det är ett evigt kretslopp, för metall kan

man smälta om hur många gånger som helst. Vi är också noga med att bara köpa in lokalt producerat skrot för att hålla nere bränsleförbrukningen och tänka hållbarhet i alla led, säger Christina Hallberg, strategisk inköpare för råmaterial på Höganäs i Halmstad.

HÖGANÄS ÄR AKTIVT involverade i utvecklingen av metallskrotsåtervinning tillsammans med sin leverantör Stena Technoworld, vilket innebär att allt mer av metallerna som finns

i allt vi lämnar ifrån oss på kommunens återvinningscentraler kan återvinnas.

– Förr var det ju främst de mest värdefulla metallerna som guld, silver och koppar som var ekonomiskt och tekniskt möjligt att utvinna. På senare år har ny teknik gjort det möjligt att även få fram en tillräckligt ren järnråvara som klarar de höga krav som ställs för att användas som råvara till metallpulver. Det känns bra, säger Christina Hallberg. *

"Det går trender även i vitvaror. När jag började arbeta inom metallbranschen på 1980-talet var det mycket olivgröna och orangea kylskåp som kom in. Nu-förtiden är det pastellfärgade och svart metall som gäller och ett och annat lyxskåp i rostfritt", skrattar Christina Hallberg, strategisk inköpare för råmaterial på Höganäs i Halmstad.

Spillvärme från verket värmer Halmstadsborna

Sedan i somras förser atomiseringsverket fjärrvärmenätet i Halmstad med spillvärme, som vid full drift motsvarar värmebehovet för 2 500 villor.

TEXT JOSEFINE JACOBSSON

Spillvärmerna kommer från den stora ljusbågsugnen som smälter ner allt metallskrot inne i fabriken. Det var i samband med att den gamla rökgaskanalen skulle ersättas och en ny kylanläggning installeras, som Höganäs AB beslöt sig för att ansluta sig till fjärrvärmenätet. Projektet, som genomförts i samarbete med Halmstads Energi och Miljö (HEM), tog ett år att genomföra. Sedan mitten av augusti värmer rökgaserna från ugnen vatten, som i sin tur går ut i fjärrvärmenätet.

– Vi har ju varit anslutna till fjärrvärmenätet i Höganäs i snart tio år, så det känns jättebra att vi nu kan erbjuda den här lösningen även i Halmstad. Inte minst är det viktigt att kunna ta tillvara resurser som tidigare gått till spillo, säger Martin Tagesson, projektledare för installationen.

Så här i startfasen går produktionen ännu på halvfart, men effektiviseringsarbete pågår för att succesivt öka leveransen till HEM. Leveransen från Höganäs AB gör att HEM kan minska sin användning av flis i förbränningen med tio procent och andelen naturgas som förbränns med en tredjedel.

– Förhoppningen är att vi i framtiden ska kunna effektivisera fler processer för att bygga på och öka energieffekten ännu mer, säger Martin Tagesson. *

Martin Tagesson, projektledare för installationen.

EN FACK- ORDFÖRANDE SOM VÄRNAR GRUPPKÄNSLAN

32-åriga Anna Bengtsson har jobbat på atomiseringsverket sedan gymnasiet. I dag är hon ordförande i metallklubben på verket, vilket har lett till förändringar i både stort och smått. "Ju mer fack och arbetsgivare jobbar ihop desto bättre för alla", säger hon.

TEXT MARIA ERIKSSON FOTO ANDERS ANDERSSON

När Halmstad Järnverk grundades för 100 år sedan var det livsmedelsbrist, växande klassklyftor, diskussion om rösträtt och krig i Europa. I dag tillhör Halmstad- verken, som det kallades förut, Höganäs-koncer-

nen och att utvecklingen gått framåt märks inte minst i den lokala metallklubben. "Fackpampen" heter Anna Bengtsson, anställd på järnverket sedan 13 år och den första kvinnliga fackordföranden i företagets historia.

Anna Bengtsson jobbar på Production Service

Lab med att ta prover på järnpulvret som Höganäs producerar.

– Vi kontrollerar storleken på pulvret och halten av kol, syre, svavel och kväve. Ofta är jag i labbet, men mina arbetsuppgifter gör att jag träffar medlemmarna på ett naturligt sätt, förklarar hon.

ANNA BENGTSSON ÄR näst intill född in i verket. Farfar var smältare, pappa skänkskötare (skänken är grytan med järnet), lillebror Kristian är smältare och sambon Mattias är på "atomen" (där stålet blir pulver).

– Jag började sommarjobba på Höganäs redan när jag pluggade på naturvetenskaplig linje, där efter anställdes jag. Det fanns ingen anledning

Miljövänliga pulvertransporter

MÅNGA HALMSTADBOR känner igen Höganäs speciella ”klotbilar”. Släpen är specialtillverkade för att optimera volymen för pulvertransporter. Varje dag körs omkring 12 lass från atomiseringsverket i Halmstad till Höganäsfabriken för vidareförädling. Varje lass innehåller 42 ton metallpulver. Samtidigt som transportererna ökar blir de alltmer mil-

jövänliga. Nytt för i år är att de körs på HVO, en fossilfri diesel som framställs av avfall och andra restprodukter.

– Ja, vi har högt ställda krav och åkeriet Elia Express, som vi anlitar, ligger i framkant när det gäller miljövänliga transporter, säger Charlie Wedell, platschef på Höganäs atomiseringsverk i Halmstad.

att jobba någon annanstans.

Anna vill jobba med provtagning för att kunna följa processen på verket.

– Just nu försöker vi sänka syrehalten i pulveret. Lägre syrehalt ger en mer energieffektiv process när pulvret vidareförädlas i Höganäs.

DET VAR FÖRRA året som de 80 medlemmarna i IF Metall på verket röstade fram sin första kvinnliga ordförande.

– Om man vill få rätt information är det bättre att engagera sig än att vara inaktiv. Jag är mest stolt över att få hjälpa medarbetare med stort och smått, det kan vara allt från att någon fått fel semestertimmar, legat fel i lön eller rehabiliteringsfall. Ju mer fack och arbetsgivare

jobbar ihop desto bättre för alla. Jag säger aldrig ”vi och dom”, det är ”vi” hela tiden. Jag har blivit bra på att förhandla och är tuff när det krävs.

I dag är sex av de 80 metallarbetarna kvinnor. Att det är så svårt att få kvinnliga sökanden till jobben på Höganäs är något som Anna Bengtson inte riktigt kan förstå.

– Höganäs är en bra arbetsgivare. Det är samma lön, oavsett kön. Många manliga medarbetare är pappalediga. Det är en ganska grov miljö, men i dag går det lika bra att vara kvinnlig som manlig anställd.

DET BEROR DELVIS på det jämställdhetsarbete som Höganäs genomfört genom åren.

– Kvinnor är bättre på att ifrågasätta arbetsrutiner än män. När det kom fler kvinnor till Höganäs sågs många arbetsmoment över och det är alla medarbetare tacksamma för i dag, säger Anna och tänker på alla sandsäckar som numera är lite mindre och cylindrar som blivit lite lättare.

Det blir färre tunga lyft och färre arbetsskador. Anna trivs så bra i miljön att hennes och sambons nybyggda hus har fått inspiration från bruksmiljön med lite rostiga detaljer.

– Jag skulle kunna bo här på fabriken, jag har ju hela min familj här, säger hon och skrattar, fast det är inte helt säkert om hon verkligen skämtar. *

Vad tror du att man gör på Höganäs här i Halmstad?

Insikt skickade ut en reporter för att fånga några åsikter på stan.

Karin Jonsson,
byggprojektledare

– Oj, jag cyklade precis förbi fabriken. Jag är inte helt säker, men jag tror de jobbar med kemikalier eller stål. Det är lite pinsamt att jag inte vet det, eftersom jag jobbar i Halmstad.

Oskar Falkström,
arbetslös

– Jag vet inte, men kan du fixa jobb där? Det är väl något med bruk? Jag har just blivit arbetslös, men har jobbat som däckmontör, jordgubbsförsäljare och lärare. Jag behöver ett jobb, men det beror förstås på vad de gör.

Tony Ortenlöf,
byggprojektledare

– De gör stål. Jag är Halmstadbo och många av mina kompisar har jobbat där. De smälter och gör färdiga produkter av malm.

Vilhelm Persson,
utvecklare på HMS

– De smälter metall och säljer vidare till smältverken. Jag är visserligen inflyttad men jobbar alldeles här intill.

Arlene Acebes,
städerska

– Jag har ingen aning. Jag känner till porslinet, men vad gör de här? Jobbar de med järnpulver? Det hade jag ingen aning om.

Hör gärna av dig med dina idéer till oss!

Mer läsning på webben

www.hoganas.com/insikt

Du har väl inte glömt att kika in på Insikts webbsida? Här finns nyheter och information om Höganäs AB, allt från närmiljö och produktion till företagets verksamhet i stort.

Prenumerera på vårt nyhetsbrev för att få nyheterna direkt i din mejl. Har du frågor kan du höra av dig till: insikt@hoganas.com

■ FÖLJ MED I ARBETET

De senaste nyheterna kring Höganäs miljöarbete läggs ut löpande. Det gäller också dokument som ingår i företagets miljöprovning.

■ SÄG VAD DU TYCKER!

Vi vill gärna höra vad du tycker om Höganäs. För fram din åsikt i artiklarnas kommentarsfält.

■ NYHETERNA DIREKT I MEJLEN

Starta en prenumeration på vårt nyhetsbrev. Det är ett säkert sätt att hålla sig uppdaterad om Höganäs verksamhet.

